

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)

ФАКУЛЬТЕТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
(повне найменування інституту, факультету)

Кафедра: публічного управління та адміністрування
(повна назва кафедри)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «Шляхи підвищення туристично-
рекреаційного потенціалу сільських територій»

Виконала: студентка 4 курсу за
спеціальністю 242 Туризм і рекреація
денної форми навчанням
Анастасія МУСЕНКО

Керівник: доцент кафедри публічного
управління та адміністрування,
кандидат економічних наук, доцент
Петро СЕМ'ЯНЧУК

Рецензентка: доцентка кафедри
публічного управління та
адміністрування, кандидатка
економічних наук, доцентка
Олена ХИТРА

Хмельницький – 2024 рік

АНОТАЦІЯ

Мусенко А.О. «Шляхи підвищення туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій». – Рукопис.

У бакалаврській роботі запропоновано дослідження та розв'язання актуального наукового завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні й розробленні рекомендацій щодо покращення стану туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей.

Розкрито теоретичні основи та проведено аналіз наявної туристично-рекреаційної бази в сільських місцевостях Хмельницької області. Визначено, що доступні туристичні дестинації Хмельниччини надають можливість до розвитку сільського туризму в будь-який період, не зважаючи на кризи.

Детально розглянуто діяльність туристичної агенції «Дім Подорожей». Проаналізовано динаміку внутрішніх туристично-рекреаційних поїздок, здійснених турагенцією «Дім Подорожей». Висвітлено фактори внутрішнього і зовнішнього середовища на просування туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях Хмельницької області.

На основі проведеного аналізу запропоновано напрями покращення туристично-рекреаційного потенціалу у сільських місцевостях. Розроблено етапи розширення спектру туристично-рекреаційних послуг та визначено основні елементи, що сприяють покращенню кількісно-якісних параметрів туристичного потенціалу в сільських місцевостях. З'ясовано, що основними інструментами покращення розвитку сільського туризму є: маркетингові стратегії, спрямовані на підкреслення унікальності природних ресурсів області, використання соціальних медіа, веб-сайтів, участь у туристичних виставках та промо-акціях.

Ключові слова: потенціал, послуги, рекреація, сільський туризм, відновлення, якість, покращення.

ANNOTATION

Musenko A.O. «Ways of increasing the tourist and recreational potential of rural areas» – Manuscript.

The bachelor's thesis proposed research and solution of an actual scientific task, which consists in theoretical substantiation and developed recommendations for improving the state of the tourist and recreational potential of rural areas.

The theoretical foundations were revealed and the analysis of the existing tourist and recreational base in rural areas of the Khmelnytskyi region was carried out. It was determined that the available tourist destinations of Khmelnytskyi provide an opportunity for the development of rural tourism in any period, regardless of crises.

The activity of the travel agency «House of Travels» is considered in detail. The dynamics of domestic tourist and recreational trips made by the travel agency «House of Travels» were analyzed. The factors of the internal and external environment for the promotion of tourist and recreational services in rural areas of the Khmelnytskyi region are highlighted.

Based on the analysis, directions for improving the tourist and recreational potential in rural areas are proposed. The stages of expansion of the range of tourist and recreational services have been developed and the main elements contributing to the improvement of the quantitative and qualitative parameters of the tourist potential in rural areas have been determined. It was found that the main tools for improving the development of rural tourism are: marketing strategies aimed at emphasizing the uniqueness of the natural resources of the region, the use of social media, websites, participation in tourist exhibitions and promotions.

Keywords: potential, services, recreation, rural tourism, restoration, quality, improvement.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. СУТЬ І СТРУКТУРА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЯЛУ.....	8
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЯЛУ СІЛЬСЬКИХ МІСЦЕВОСТЕЙ У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	13
2.1. Загальна характеристика туристично-рекреаційного потенціалу Хмельниччини	13
2.2. Динаміка внутрішніх туристично-рекреаційних поїздок, здійснених турагенцією «Дім Подорожей»	18
2.3. Оцінка впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на просування туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях Хмельницької області.....	23
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЯЛУ СІЛЬСЬКИХ МІСЦЕВОСТЕЙ.....	35
3.1. Розширення спектру туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях.....	35
3.2. Поліпшення кількісно-якісних параметрів туристичного потенціалу в сільських місцевостях.....	39
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Туристична галузь та потенціал в теперішніх умовах зазнали значних змін у негативний бік. Великим плюсом у дослідженні туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей Хмельницької області виступає те, що вона має переважно аграрний профіль економічного розвитку, що, в свою чергу, надає можливість для створення нових та покращення вже існуючих туристичних дестинацій в сільських місцевостях. Також варто звернути увагу і на торгівельно-логістичні центри, адже саме вони сприяють розвитку інфраструктури в туристичних центрах. У Хмельницькій області, серед туристичних принад, найпривабливішою є місто Кам'янець-Подільський.

Проблематику туристично-рекреаційного потенціалу висвітлили такі дослідники як: С. Галасюк [4], В. Грановська [5], В. Крикунова [5], Н. Кудла [25], М. Лобода [9], О. Морозова [5], С. Нездоймінов [4], В. Степанов [18], В. Табенська [22], А. Яшук [19] та інші. Попри широкий спектр досліджень, невирішеними залишаються питання активізації сільського туристично-рекреаційного розвитку в Україні та покращення туристично-рекреаційного потенціалу з подальшим розвитком цієї сфери.

Мета і завдання дослідження. *Метою бакалаврської роботи* є пошук шляхів підвищення туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей.

Для досягнення мети необхідно вирішити саме такі *завдання*:

- а) розкрити суть та окреслити структуру туристично-рекреаційного потенціалу;
- б) охарактеризувати туристично-рекреаційний потенціал Хмельниччини;
- в) здійснити аналіз динаміки внутрішніх туристично-рекреаційних поїздок, здійснених турагенцією «Дім Подорожей»;

г) оцінити вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на просування туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях Хмельницької області;

г) запропонувати заходи розширення туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях;

д) розробити шляхи поліпшення кількісно-якісних параметрів туристичного потенціалу в сільських місцевостях.

Об'єкт дослідження – туристично-рекреаційний комплекс сільських місцевостей.

Предмет дослідження – умови підвищення туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей Хмельницької області.

Методи дослідження. Для проведення дослідження в роботі були використані такі методи: класифікації, порівняльно-географічного аналізу, загально наукові, систематизації, дослідницько-наукові, математико-статистичні.

Інформаційною базою дослідження є закони України, Укази Президента України, нормативні документи Кабінету Міністрів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, офіційні матеріали Державної служби статистики України у Хмельницькій області, офіційні матеріали та публікації міжнародних організацій, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених.

Практичне значення одержаних результатів полягає у наданні рекомендацій щодо шляхів підвищення туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей.

Апробація результатів. Основні теоретичні положення і висновки бакалаврської роботи були апробовані на науково-практичних заходах, а саме: Міжнародній науково-практичній конференції «Туристично-рекреаційна сфера: виклики сучасності» (м. Хмельницький, 2024 р.).

Обсяг та структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, які поділяються на підрозділи, висновків, списку

використаних джерел і додатків. Робота містить 7 таблиць, 2 рисунки, 1 додаток. Загальний обсяг роботи становить 51 сторінку. Список використаних джерел налічує 48 найменувань.

РОЗДІЛ 1

СУТЬ І СТРУКТУРА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЯЛУ

За крайні роки туристично-рекреаційна сфера перетворюється на одну з найбільш прибуткових галузей на міжнародному ринку. Ця галузь відіграє важливу роль в економіці держави. Значення туристично-рекреаційної діяльності багатокомпонентне. Перш за все стимулюються супутні до туризму сфери господарювання, наприклад такі як: готельно-ресторанна сфера, будівництво, транспортний зв'язок, торгівельний бізнес, тощо. На додачу до цього, туризм – це один з головних каналів комунікації між різними культурними регіонами. Подорожуючи людина відкриває для себе нові культурно-історичні надбання та сприяє розвитку механізму щодо їх збереження та розповсюдження інформації про туристично-рекреаційний потенціал по всьому Світу.

Поняття «потенціал» визначається як різноманіття об'єктів, до яких воно застосовується. Головний чинник, який об'єднує потенціал в різних галузях – це те що всі вони мають сукупність можливостей в тій сфері, де застосовується те чи інше визначення. Потрібно відзначити, що в багатьох визначеннях вказується, що вся кількість та сукупність можливостей спрямовання на досягнення спільних або дотичних цілей. Таким чином, значення «потенціал» відображає в певних об'єктах приховані можливості на досягнення поставлених цілей.

У науковій літературі часто можна зустріти ототожнення понять «потенціал» та «ресурси». Так, наприклад, академік Л.Абалкін зазначає, що «потенціал» (економічний, підприємницький, виробничий) – це узагальнена, збірна характеристика ресурсів, прив'язана до місця та часу [6, с.24]. В.Архангельський під потенціалом розуміє засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або

розв'язання певної проблеми, тобто сукупність реальних нагромаджених ресурсів [7, с.6].

Принциповою відмінністю між поняттями «ресурси» і «потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства, суспільства в цілому невіддільний від суб'єктів діяльності. Тобто «потенціал», окрім матеріальних і нематеріальних засобів, включає здібності працівника, колективу, підприємства, суспільства в цілому до ефективного використання наявних коштів або ресурсів [8, с.141].

В цих твердженнях пропонують дотримуватись підходу щодо розмежування поняття «туристичний потенціал» і «туристичні ресурси», їх потрібно висвітлювати з позиції наданих та отриманих можливостей суб'єктів туристичної діяльності та використовувати їх ресурси в якості потенціалу.

Для подальших досліджень важливим є визначення співвідношення понять «туризм» і «рекреація». Згідно з чинним українським законодавством, «туризм – тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає» [9, с.24].

Положення Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» визначає рекреацію, як «відновлення за межами постійного місця проживання у визначених згідно із законодавством місцях природно-заповідних територій та об'єктів розумових, духовних і фізичних сил людини, що здійснюється шляхом загальнооздоровчого, культурно-пізнавального відпочинку, туризму, оздоровлення, аматорського та спортивного рибальства, полювання тощо» [10, с.125].

Отже, можна побачити, що туризм і рекреація мають відмінності, а саме: Рекреація – це короткочасна активність однієї людини або групи осіб;

туризм – це поняття яке також включає в себе зміну звичайного способу життя (виїзд в іншу країну, місто, тощо).

Туристично-рекреаційний потенціал певного регіону включає в себе складну ієрархію та різних елементів, що стосуються туристичної сфери, з великою кількістю компонентів. На сьогоднішній день є актуальним визначення складових елементів туристично-рекреаційного потенціалу зі сторони економічної сфери діяльності, адже саме економічна діяльність досліджуваного регіону допомагає більш точно розрахувати величину і кількість елементів що входять до складу туристично-рекреаційного потенціалу.

Проблематиці визначення складу сукупного туристично-рекреаційного потенціалу регіону приділялась увага в працях вітчизняних та закордонних дослідників, зокрема Е.Арсеньової, В.Гуляєва Г., П.Гудзь, А.Дроздова, Є.Колбовського, О.Кускова, О.Руденко, Н.Святохо й інших. Проте, всі дослідники що зазначені вище, вивчали туристично-рекреаційний потенціал в залежності від їх напрямку дослідження, тому вони приділяли увагу власним імперативам. Тому, також варто зазначити, що при вивченні рекреації та туристичного потенціалу загалом, серед вчених немає одностостайности.

Однак, існують властивості туристично-рекреаційної діяльності яких дотримується та погоджується більшість вчених. Основні з них:

а) соціальна спрямованість – надання соціальної комфортности населення, через залучення та виконання туристичних потреб;

б) туристична орієнтованість – система має надавати та використовувати надбаний потенціал а також здійснювати раціональних підхід щодо використання туристичної бази регіону. Тобто, головним питанням у дослідженні туристично-рекреаційного потенціалу певного регіону є його аналіз як системи.

А.Дроздов пропонує для дослідження сукупного туристично-рекреаційного потенціалу виділяти два основних компоненти: 1) природні й

культурні ландшафти; 2) засоби та умови здійснення туристично-рекреаційної діяльності [23, с. 122].

Природно-ресурсний компонент – можливість природних систем використовуватись в туристичній діяльності без шкоди для їх території, тобто має існувати система правил щодо відвідування природних систем (національних парків, заповідників, тощо).

Історико-культурний компонент – можливість надання розвитку туристичній сфері, через залучення історико-культурного надбання території. Створення та покращення умов існування культурних цінностей та їх збереження.

Економічний компонент – складова економічного потенціалу території, яка надає можливість виробляти, створювати та відтворювати туристично-рекреаційний продукт. Це можуть бути: елементи інфраструктури, інформаційні, інвестиційні, управлінські елементи й інше.

Додаткова інформація про компонентний склад туристично-рекреаційного потенціалу будь-якої території наведено в Додатку А.

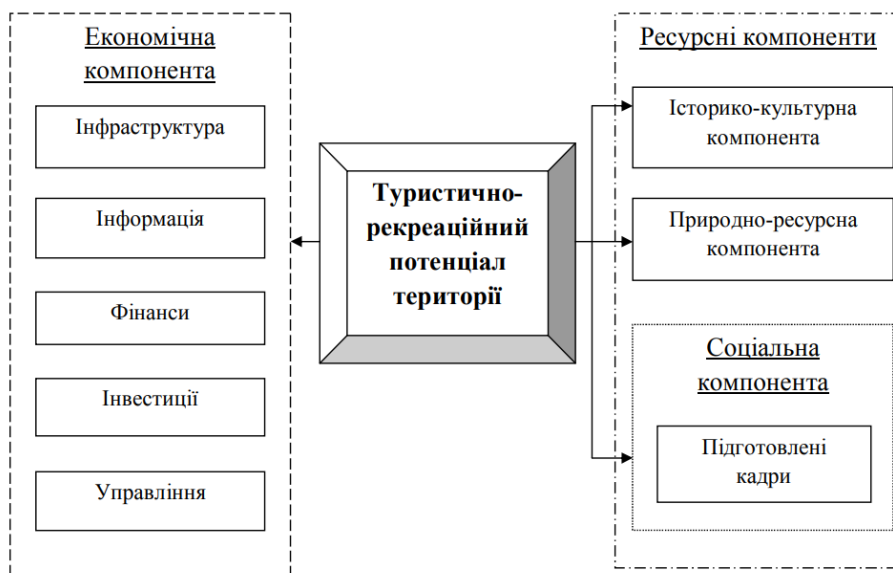

Рис. 1.1. Компонентний склад туристично-рекреаційного потенціалу території

Отже, після проведення аналізу компонентної структури туристично-рекреаційного потенціалу, можна стверджувати що на теперішньому етапі розвитку туристичної сфери в регіоні для суспільства більш складними є питання з ефективним та раціональним використанням туристичного потенціалу держави, зокрема історико-культурних надбань та збереження природно-ресурсних компонентів. Також варто відзначити, що основним моментом дослідження сукупності потенціалу території є дослідження потенціалу як системи. Варто пам'ятати, що туристично-рекреаційний потенціал працює та розвивається як під впливом суспільства, так і за об'єктивними наративами, які вже багато років намагаються дослідити вченні туристичної діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТУРИСТЧИНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЯЛУ СІЛЬСЬКИХ МІСЦЕВОСТЕЙ У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Загальна характеристика туристично-рекреаційного потенціалу Хмельниччини

Хмельницьку область безперечно можна вважати унікальною за кількістю ресурсів, які використовуються та розвиваються в туристично-рекреаційній сфері. Територія Хмельниччини має значну та потужну туристично-рекреаційну базу і великий потенціал в цій сфері для покращення іміджу території та розвитку інфраструктури в туристичній діяльності. Від початку незалежності України і до недавнього часу, спостерігається доволі стрімкий розвиток історико-культурних та природних дестинацій.

В області присутні історичні та культурні пам'ятки, потужні рекреаційні ресурси. Це все в сукупності можна вважати універсальною ресурсною базою для створення та покращення туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей Хмельниччини.

На сьогоднішній день Хмельницька область відновлює та продовжує розвивати позитивний туристичний імідж. Потрібно зазначити, що дестинації, які відвідують туристи є унікальними, а найголовніше те, що багато з них знаходяться саме в сільській місцевості. Для туристів, які люблять незвичні пригоди та вивчати нові приховані місця, Хмельницька область буде одним з кращим варіантів для такого дозвілля. Нижче наведено таблицю, де видно, які туристичні місця є найпопулярнішими та який вони мають рейтинг привабливості для туристів і рекреантів.

Отже, у таблиці перераховано найбільш популярні туристично-рекреаційні місця Хмельницької області. Майже половина з них знаходяться в невеликих селищах та містах, що дає можливість продовжувати розвивати туристично-рекреаційний потенціал сільських місцевостей і надалі.

Таблиця 2.1

Найпривабливіші туристично-рекреаційні місця Хмельницької області

№	Туристично-рекреаційний об'єкт	Місце розташування	Вартість входу	Рейтинг
1	Меджибізька фортеця	вул. Замкова, 1, Меджибіж	50 грн.	8
2	Летичівський замок	м. Летичів	50 грн.	6
3	Палацово-парковий ансамбль «Самчики»	с. Самчики	80 грн.	7
4	Замок Острозьких	вул. Замкова, 1/1, Старокостянтинів	30 грн.	6
5	Кам'янець-Подільська фортеця	вул. Замкова, 1, Кам'янець-Подільський	100 грн.	10
6	Національний природний парк «Подільські Товтри»	с. Гораївка	безкоштовно	10
7	Малівецький парк	вул. Мічуріна, Маліївці,	50 грн.	8
8	Бакота	с. Колодіївка	90 грн.	9
9	Водоспад Бурбун	с. Лисець	безкоштовно	8
10	Печера Атлантида	с. Завалля	300 грн.	9
11	Курорт Сатанів	с. Сатанів	В залежності від виду послуги	7
12	Дністровський каньйон	на межі 4 областей: Івано-Франківської, Тернопільської, Чернівецької та Хмельницької	безкоштовно	8
13	Історико-культурний центр «Старий Костянтинів»	Замкова, 1-А Старокостянтинів	50 грн.	6
14	Реабілітаційний центр «Парк хижаків Арден»	вул. Курортна, Сатанів	250 грн.	8

Проаналізувавши таблицю, можна побачити що такі туристично-рекреаційні місця як: «Національний парк Подільські Товтри», Бакота, Малівецький парк, водоспад Бурбун та Кам'янець-Подільська фортеця мають

високий рейтинг туристичної привабливості. Ці чинники надали можливість до зростання кількості суб'єктів туристично-рекреаційної діяльності.

Станом до 2021 року, згідно з реєстром Державного агентства розвитку туризму України на території Хмельницької області проводили свою діяльність 98 туристичних підприємств. За статистичними даними в період з 2015 року по 2021 рік кількість цих суб'єктів з кожним роком зростала.

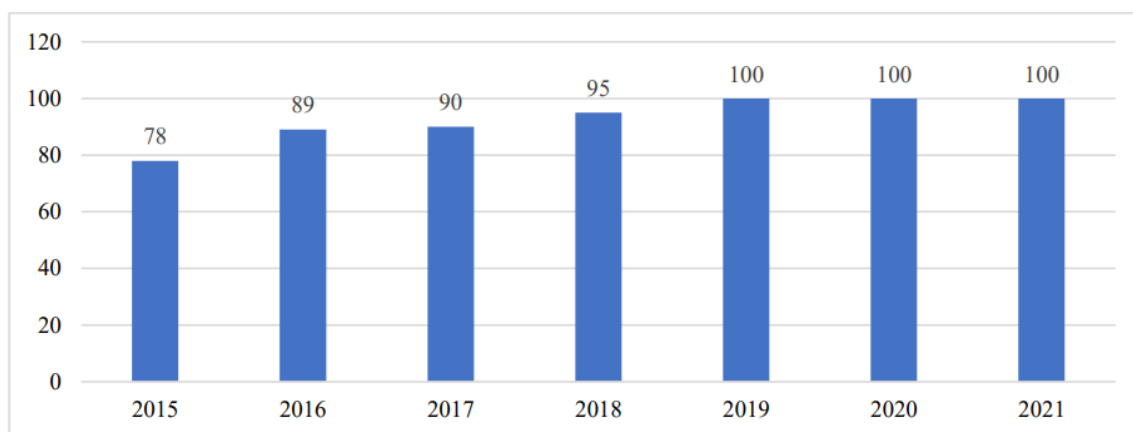

Рис.2.1. Кількість суб'єктів туристичної діяльності

Також за даними Головного управління статистики Хмельницької області, за останні 20 років динаміка туристичних потоків має нестабільний характер. Нижче наведена таблиця, де можна прослідкувати чисельність туристів і рекреантів що отримували послуги від туроператорів та турагентів Хмельницької області в період з 2015 р. по 2021 р..

Отже, можна зробити висновок що до 2019 року туристичний потік зростав та надав позитивний результат встановивши новий рекорд 19820 громадян України, які подорожували за кордоном (виїзні туристи). Однак через пандемію 2020 року ці показники різко впали. Туристичний потік в 2020 році впав майже на 72%. З моменту пандемії і до 2021 року пізнавально-рекреаційні тури серед туристів були найпопулярнішими. Наразі, всі статистичні дані після 2022 року коливаються в негативному порядку, адже на території України проходить повномасштабна війна. Безумовно це найбільш

негативний фактор, який вплинув на розвиток туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей Хмельницької області.

Таблиця 2.2

Чисельність туристів і рекреантів, які скористалися послугами туроператорів і турагентів у 2015-2021 роках

Роки	Кількість туристів, зокрема:			
	обслуговувані суб'єктами туристичної діяльності	іноземних туристів	громадян України, які подорожували за кордоном (виїзні туристи)	внутрішніх туристів
2015	25416	-	15227	10189
2016	19885	-	14158	5727
2017	26829	30	14448	12351
2018	25738	1	13720	12017
2019	27613	4	19820	7789
2020	11073	-	10271	802
2021	18270	-	6570	11700

Вигідні особливості географічного розташування Хмельницької області, сприятливий клімат і високий туристично-рекреаційний потенціал дозволяють називати Хмельниччину перспективним регіоном для розвитку рекреації в нашій країні. Хмельницька область очолює третє місце за кількістю пам'яток архітектури національного значення в Україні. До цього списку входять: історичні споруди, замки, палаці, тощо.

Станом на 01.01.2022 на обліку налічується 2442 пам'ятки історії, 205 пам'яток архітектури і 105 пам'яток археології, 1104 пам'яток, які пропонуються до охорони відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» та 463 пам'ятки мистецтва [10, с. 40].

Звичайно, перший туристичний об'єкт, про який ми хочемо розказати, – це природний парк «Подільські Товтри». Він вважається одним з найпривабливіших туристичних точок України та парк є найбільшим у Європі за своєю територією. Тут налічується більше ніж 80 видів птахів і тварин, а також понад 60 видів рослин, що занесені до реєстру Червоної книги України.

Флора природного парку становить третину від загального складу національних парків України, а фауна п'яту частину від усіх видів тварин. Хмельницька область отримала найкращий показник за площею території, яку займає природний заповідний фонд – це 15% території від всієї території області. Також в місцевості природного парку «Подільські Товтри» знаходиться карстова печера з назвою «Атлантида», яка приваблює велику чисельність туристів і рекреантів з України та з-за кордону.

На додачу до цього, у південній частині парку знаходиться ще один цікавий та унікальний туристичний об'єкт – місто Кам'янець-Подільський. На базі міста розташований Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець», де знаходиться понад 168 пам'яток архітектури. На території цього заповіднику розташована Кам'янець-Подільська фортеця, яка наразі входить до списку номінантів до реєстру світової культурної спадщини ЮНЕСКО. Ця споруда – це одне з семи чудес України. До початку повномасштабної війни Кам'янець-Подільський мав репутацію міста де проходило безліч фестивалів. Найбільш відомі з них: «Козацькі забави», «Лицарські турніри», «Фестиваль повітряних куль» та різні місцеві та дитячі фестивалі, що проходили протягом всього року.

Також варто виділити такі природні об'єкти як: Михайлівський парк, «Манівецька дача», «Кармелюкова гора», «Пановецька дача», адже всі вони знаходять поблизу міста Кам'янець-Подільський. До цих туристичних об'єктів не важко добиратись на власному авто або можна організувати власний туристичний заїзд на автобусі з 20-25 людей. Інфраструктура місцевості дозволяє досить зручно добиратись до локацій та приймати майже кожен день туристів і рекреантів.

Варто відзначити цінну окрасу української культури – Малівецький замок. Ця споруда є безперечним доказом того, що туристично-рекреаційний потенціал в сільських місцевостях може розвиватись. Замок знаходиться в невеличкому селі Маліївці. Саме через це його так і почали зараз називати. Насправді першою назвою цієї величної архітектурної пам'ятки Палац

Орловських, в якому знаходяться відкрита галерея з квадратних стовпів, двоповерховий корпус, який раніше виконував роль оранжереї, та бальні зали. Також поряд з палацом доповнює неймовірний пейзаж водоспад та водонапірна вежа, яка стилізована під замкову башту. На північ від споруди розташований розкішний ландшафтний парк. На його території ростуть 200-річні дерева сосни Веймутової, чорної та європейської, а також понадстолітні дерева ялики колючої, сизої та канделябровидної форм. Унікальність цього парку в тому, що він закладався у формі кленового листа, але через низку обставин первісне планування парку втрачене.

Звичайно, кожен з туристично-рекреаційних об'єктів в сільській місцевості Хмельницької області потребує фінансової підтримки з боку влади, організації робіт щодо відновлення історико-культурних пам'яток та заохочення якомога більше туристів для їх відвідування. Це стане фундаментом до росту туристично-рекреаційного потенціалу в сільській місцевості Хмельницької області.

Хмельниччина має потужну базу туристично-рекреаційних об'єктів, яку потрібно розвивати. Варти зазначити, що до 2021 року туристична інфраструктура сільських місцевостей розвивалась з різними темпами, однак такі чинники як епідемія COVID19 і Повномасштабне вторгнення московії завдали нищівного удару всій туристичній діяльності. Наразі постає велике питання щодо відновлення туристично-рекреаційної сфери України, загалом, та в сільських місцевостях, зокрема.

2.2. Динаміка внутрішніх туристично-рекреаційних поїздок, здійснених турагенцією «Дім Подорожей»

Для того, щоб дослідити більш детально туристично-рекреаційний потенціал Хмельниччини, ми взяли за основу дослідження динаміку внутрішніх поїздок здійснених турагенцією «Дім Подорожей».

Туристична агенція «Дім Подорожей» – це компанія, що працює на ринку туристичних послуг в Україні. Згідно з офіційним сайтом компанії, «Дім Подорожей» пропонує широкий спектр послуг, які включають організацію туристичних подорожей по Україні та Світу, бронювання готелів, транспорту, страхування подорожей та інші необхідні послуги. Туристична агенція «Дім Подорожей» пропонує широкий спектр послуг, пов'язаних з організацією туристичних подорожей, який включає наступне: бронювання готелів та житла – компанія допомагає забронювати готелі, хотели, апартаменти та інші варіанти житла в Україні та за кордоном. Бронювання квитків на транспорт – туристична агенція надає послуги з бронювання авіаквитків, залізничних квитків, автобусних квитків та інших видів транспорту.

Місія турагенції «Дім Подорожей» полягає у прагненні забезпечити своїм клієнтам найвищу якість туристичних послуг і незабутні враження від кожної подорожі. Місія турагенції «Дім Подорожей» може також включати підтримку розвитку туризму і культурного обміну, сприяючи взаєморозумінню між різними культурами та народами.

Цілі турагенції «Дім Подорожей» полягає у забезпеченні широкого спектру туристично-рекреційних послуг, включаючи тури, круїзи, авіаперельоти, готельні бронювання, екскурсії та інші; у збільшенні рівня задоволення клієнтів та забезпеченні їхньої повної впевненості у якості та безпеці подорожей; у розвитку партнерських відносин з готелями, авіакомпаніями та іншими постачальниками послуг для забезпечення конкурентоспроможних пропозицій; у збільшенні обсягів продажів та рентабельності діяльності, просуваючи бренд «Дім Подорожей» на ринку туристичних послуг.

Завданнями турагенції «Дім Подорожей» є: залучення та найм кваліфікованих співробітників, які можуть забезпечити високий рівень обслуговування та ефективного виконання завдань; розробка і впровадження маркетингових стратегій для залучення нових клієнтів та збереження

існуючих; постійне вдосконалення та розвиток послуг, враховуючи зміни на ринку та потреби клієнтів; впровадження та використання інноваційних технологій для поліпшення ефективності і якості обслуговування.

Ця місія в сукупності з окресленими цілями та завданнями відображають стратегію функціонування турфірми «Дім Подорожей» і є орієнтиром для всіх планів і напрямів діяльності агенції, спрямованих на досягнення успіху та задоволення потреб клієнтів.

Аналіз внутрішніх туристично-рекреаційних поїздок є важливим елементом оцінки діяльності туристичних агентств, оскільки дозволяє виявити тенденції попиту, вподобання клієнтів та ефективність маркетингових стратегій. Туристична агенція «Дім Подорожей» займає вагоме місце на ринку внутрішнього туризму України, пропонуючи широкий спектр послуг, спрямованих на задоволення різноманітних потреб туристів і рекреантів.

Велику увагу фірма звертає на систему реалізації, до та післяпродажного обслуговування, що дозволяє збільшувати коло клієнтів, та формувати імідж надійної фірми, яка надає якісні послуги. Інформація щодо кількості туристичних путівок (ваучерів), туристів і рекреантів за 2021-2023 роки відображено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Кількість туристичних путівок (ваучерів), туристів і рекреантів
за 2011-2023 роки

Показник	Дані по роках			Темпи зростання (падіння)	
	2021	2022	2023	22/21	23/22
Кількість туристичних путівок (ваучерів), одиниць	216	21	157	-195	+136
Чисельність туристів і рекреантів, осіб	803	57	315	-746	+258
Кількість туро-днів за реалізованими путівками, днів	1964	540	1218	-1424	+678

Аналіз даних, представлених у таблиці 2.3, дозволяє зробити такі висновки щодо діяльності туристичної агенції «Дім Подорожей» упродовж 2021-2023 років.

Значне зниження у 2022 році: у 2022 році кількість туристичних путівок (ваучерів) зменшилася з 216 до 21 одиниці, що свідчить про значний спад на 195 одиниць (близько 90%). Чисельність туристів і рекреантів також різко знизилася з 803 до 57 осіб, що складає падіння на 746 осіб (близько 93%). Кількість туро-днів за реалізованими путівками впала з 1964 до 540 днів, що становить зменшення на 1424 дні (близько 72%).

Відновлення у 2023 році: У 2023 році спостерігається значне зростання по всіх показниках. Кількість туристичних путівок зросла на 136 одиниць, досягнувши 157 одиниць, що вказує на відновлення після спаду в 2022 році. Чисельність туристів і рекреантів зросла на 258 осіб і склала 315 осіб, що також свідчить про поступове повернення клієнтів. Кількість туро-днів збільшилася на 678 днів, досягнувши 1218 днів.

Зниження показників у 2022 році пов'язане з впливом двох зовнішніх факторів. Перший з них – це пандемія COVID-19 а другий – Повномасштабне московитське вторгнення. Особливо хочемо наголосити на вплив війни та її наслідки для туристично-рекреаційної галузі, а також економічні та соціальні труднощі. Проте відновлення у 2023 році вказує на адаптивність агенції та ефективність впроваджених стратегій для залучення клієнтів і відновлення турпотoku.

Відновлення показників у 2023 році хоча і не досягло рівня 2021 року, але демонструє позитивну динаміку і потенціал для подальшого зростання. Це вказує на поступове відновлення туристичного ринку та збільшення довіри клієнтів до внутрішніх туристичних поїздок. Загалом, дані свідчать про те, що туристична агенція «Дім Подорожей» успішно пододала значні труднощі у 2022 році і демонструє ознаки відновлення у 2023 році, що є позитивним сигналом для подальшого розвитку та розширення діяльності на внутрішньому ринку.

Аналіз розподілу туристів за метою поїздки у 2021-2023 роках, що представлений у таблиці 2.4, дозволяє зробити кілька висновків. Незважаючи на загальні зміни в чисельності туристів і рекреантів, – найвищий відсоток упродовж усіх трьох років складають ті туристи й рекреанти, які подорожували з метою дозвілля та відпочинку. У 2021 році їхня частка становила 87,33%, у 2022 році – 87,75%, а у 2023 році – 88,97%. Це свідчить про стабільну популярність цього сегмента ринку, що є основним напрямком діяльності агенції.

Таблиця 2.4

Розподіл туристів і рекреантів за метою поїздки в динаміці за 2021-2023 роки

Мета поїздки	Дані по роках					
	2021		2022		2023	
	Чисельність туристів і рекреантів, осіб	Питома вага, %	Чисельність туристів і рекреантів, осіб	Питома вага, %	Чисельність туристів і рекреантів, осіб	Питома вага, %
Службова поїздка	5	2,26	1	2,04	3	2,2
Дозвілля та відпочинок	193	87,33	43	87,75	121	88,97
Лікування	19	8,59	5	10,20	10	7,35
Спортивний туризм	3	1,35	0	0	1	0,73
Спеціалізований туризм	1	0,45	0	0	1	0,73
Всього	221	100	49	100	136	100

Чисельність туристів і рекреантів, які подорожували з метою лікування, також зазнавала змін. У 2021 році цей сегмент становив 8,59%, у 2022 році – 10,20%, а у 2023 році – 7,35%. Спостерігається невелике зменшення у 2023 році порівняно з попередніми роками.

Службові поїздки склали найменшу частку від загальної чисельності туристів і рекреантів, з дещо стабільною питомою вагою: 2,26% у 2021 році, 2,04% у 2022 році та 2,2% у 2023 році.

Спортивний і спеціалізований туризм за чисельністю туристів і рекреантів залишаються найменшими. У 2021 році спортивний туризм становив 1,35%, але у 2022 році цей показник впав до 0%, а у 2023 році знову незначно зріс до 0,73%. Спеціалізований туризм у 2021 році складав 0,45%, був відсутній у 2022 році і повернувся на рівні 0,73% у 2023 році.

Загальна чисельність туристів і рекреантів значно знизилася у 2022 році порівняно з 2021 роком, що свідчить про значний вплив пандемії та інших чинників на туристичну галузь. Проте у 2023 році спостерігається відновлення, хоча і не до рівня 2021 року.

Таким чином, дані свідчать про те, що основним напрямком туристичної діяльності агенції «Дім Подорожей» є організація поїздок для відпочинку та дозвілля. Інші категорії, такі як лікування та службові поїздки, також важливі, але мають значно меншу питому вагу. Незважаючи на значний спад у 2022 році, у 2023 році відбулося поступове відновлення, що є позитивним сигналом для подальшого розвитку агенції. Фірма постійно розвивається та збільшує коло партнерів туроператорів, що в свою чергу дозволяє збільшувати асортимент послуг, та варіативність пропонуваніх туристичних пакетів. Відповідно збільшується і карта туристичних пакетів. З туристичними операторами фірма співпрацює на підставі агентських договорів комісії, які регулюють співпрацю сторін.

2.3. Оцінка впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на просування туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях Хмельницької області

Хмельниччина є одним з основних туристично-рекреаційних регіонів. Місто Хмельницький багате на туристично-рекреаційні ресурси та має високий потенціал для розвитку туризму й рекреації. Аналіз тенденції зростання чисельності туристів і рекреантів у регіоні показує, що наявні ресурси та інфраструктура означають, що ця туристична дестинація

користується попитом, але всі туристичні дестинації потребують постійного вдосконалення, не тільки з точки зору дизайну та якості послуг, але й з точки зору покращення умов проживання, харчування та інших зручностей. Кожна туристична дестинація і туристичний продукт повинні адаптуватися до потреб основних туристичних потоків, аналізуючи потреби різних туристичних груп.

Головним позитивним фактором, звичайно, є географічне розташування. Хмельницька область розташована в західній частині України. Площа області 26000км² (3,2% території країни). Область розташована в лісостеповій зоні. На території протікає 165 річок, в тому числі Дністер, Південний Буг, Збруч, Горинь, Случ, Смотрич і Хомора. Хмельницька область входить до п'ятірки найкращих туристичних дестинацій України. Вважається центром інноваційного туризму в Україні. В області знаходиться 142 об'єкти культурної спадщини національного значення, 54 природоохоронні території, 34 пам'ятки природи регіонального значення, два Національні природні парки: «Подільські Товтри» та «Мале Полісся». Також 2896 об'єктів культурної спадщини. Крім того, у Хмельницькому районі численні об'єкти флори та природної спадщини, особливо навколо Святого озера.

Це один з регіонів з найвищим потенціалом для розвитку туризму й рекреації в Україні. Про це свідчать такі вигідні особливості, як географічне розташування, сприятливий клімат, багаті природні ресурси, історико-культурний, туристичний та розважальний потенціал.

Також варто зосередити свою увагу на якість інфраструктури в сільських місцевостях Хмельницької області, а саме транспортну доступність. Туристи й рекреанти в межах Хмельниччини можуть скористатися такими видами транспорту:

1. Автомобільний – як основний в організації внутрішньо-туристично-рекреаційних подорожей. Дорожня мережа в регіоні складається з автомагістралей, швидкісних доріг та доріг місцевого значення. Важливо проаналізувати доступність та якість цих доріг, щоб забезпечити комфортні

та безпечні подорожі до туристичних destinations. Проте, сьогодні неможливо відзначити позитивний розвиток сфери автомобільного сполучення, особливо серед сільських місцевостей. Більшість автомобільних доріг, які ведуть до мальовничих туристичних destinations, потребують капітального ремонту і твердого покриття, а в деяких випадках дороги просто відсутні. Звичайно, це негативно впливає на всю туристичну інфраструктуру в сільській місцевості, адже просто неможливо добратись до природньої або історичної пам'ятки.

2. Залізничний транспорт, яким також можна дістатися до окремих сільських місцевостей. Звичайно, це є великою перевагою для туристів, адже вказаний вид транспорту є швидким та зручним способом дістатись до бажаної бази відпочинку. Однак, у теперішніх реаліях, залізничне сполучення не можна назвати повноцінним позитивним фактором для просування туристично-рекреаційних послуг в сільських місцевостях, адже багато зі станцій були зруйновані або пошкодженні через війну в Україні.

3. Громадський транспорт. У деяких випадках до районів скупчення туристичних цікавинок можна дістатися за допомогою автобусних маршрутів або інших видів громадського транспорту. Перед початком подорожі, туристам і рекреантам потрібно проаналізувати розклад, маршрути й загальну доступність цих видів транспорту. Це бюджетний і зручний варіант для туристів, однак до мінусів можна віднести ті самі фактори що і при використанні власного автомобільного транспорту – якість доріг, який не є найкращим. Також це не досить мобільний варіант, тому що відвідувачам потрібно притримуватись розкладу руху громадського транспорту та планувати свій маршрут заздалегідь.

Головними чинниками, які негативно впливають на відновлення інфраструктури сполучення, є недофінансування з боку держави та повномасштабне вторгнення. Велика кількість автомобільних та залізничних зв'язків були зруйновані ракетами, а корупційні дії з боку влади призвели до ще більшого погіршення транспортних мереж в сільській місцевості. Це

важливі аспекти в розвитку всієї туристичної сфери України, тому саме на них потрібно звертати найбільшу увагу.

Для того, щоб проаналізувати негативні тенденції та проблеми, пов'язані з функціонуванням туристично-рекреаційної сфери Хмельницької області, необхідно визначити сильні та слабкі сторони, загрози й можливості регіону (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

SWOT-аналіз розвитку туристичної сфери Хмельницької області

Сильні сторони	Слабкі сторони
1) Напівпериферійне транзитне розташування в національній залізничній мережі; 2) Наявність в області туристичної «суперточки» – м. Кам'янець Подільський; 3) Природні сприятливі умови і ресурси для різних видів туризму; 4) Наявність великих лісових масивів; 5) Наявність національного природного парку «Подільські Товтри».	1) Нерозвиненість туристичної інфраструктури на основних автомагістралях області; 2) Недостатня кількість готелів та їхнього номерного фонду; 3) Різка поляризація в розміщенні туристичних підприємств; 4) Відсутність (за винятком м. Кам'янець-Подільський) туристичної інфраструктури, орієнтованої на прийом іноземних туристів; 5) Незадіяність більшості нематеріальних видів туристичних ресурсів 6) Відсутність туристичного бренду
Можливості	Загрози
1) Розвиток транспортної інфраструктури 2) Розвиток міжнародної співпраці в економічній та культурній сферах 3) Розробка нових екскурсійних і туристичних маршрутів 4) Збільшення надходжень до обласного бюджету	1) Незадовільний стан туристичної і сервісної інфраструктури в області (недостатня кількість місць у готелях та інших закладах розміщення) 2) Нестабільна економічна і політична ситуація в Україні 3) Погіршення умов фінансування і кредитування 4) Подальше погіршення інфраструктури.

Цей SWOT-аналіз дає точну картину поточного рівня та стадії розвитку регіону. В результаті аналізу таблиці 2.5 можна зробити наступні висновки: існують позитивні аспекти, пов'язані з перспективами розвитку туризму й рекреації та поточною ринковою позицією. Цьому сприяють такі фактори як вигідне транзитне розташування залізничних станцій, сприятливі умови для проведення рекреаційно-оздоровчого туризму, наявність великої кількості

лісів, парків, історико-архітектурних пам'яток для відвідування туристами. Існують також негативні аспекти, які загрожують розвитку туризму а саме: відсутність якісної туристичної інфраструктури, погіршення умов фінансування для туристичної індустрії з боку держави, нестабільна політична та економічна ситуація в Україні.

Цей аналіз виявив саме ті слабкі сторони, на які потрібно звернути увагу, адже коли їх буде усунуто – в регіоні з'являться нові можливості для відновлення та створення сприятливих умов роботи в сфері туристично-рекреаційних послуг в сільських місцевостях Хмельницької області.

Хмельницька область може реалізувати свій потенціал, просуваючи історико-культурний туризм, подієвий туризм, сільський туризм та зелений туризм. Для цього вже закладений фундамент, який потрібно відновлювати та залучати нові можливості фінансування. Однак, неефективне управління туристичним сектором, неадекватна статистика та недостатня конкурентоспроможність на міжнародному ринку серйозно стримують потенціал туристично-рекреаційного сектору. Неспроможність конкурувати на міжнародному ринку є найбільшою перешкодою для розвитку сектору.

Зробивши аналіз таблиці 2.5, основною проблемою розвитку туризму в Хмельницькій області є відсутність належної туристичної інфраструктури, відсутність належної підготовки власників туристичних об'єктів, відсутність якісних міжнародних транспортних коридорів по всій території району, а особливо основних автомагістралей області, які є шляхом до найпопулярніших туристично-рекреаційних об'єктів. Також варто виділити відсутність туристичного бренду. Така ситуація відображається у наступних загрозах руйнування або вандалізм щодо історичних та архітектурних пам'яток. Відсутність зацікавленості споживачів у відпочинку та непропорційне туристичне навантаження на окремі регіони. Відсутність ринків збуту та сприятливих цін на екологічні товари та туристичні послуги.

Це питання є важливим, оскільки повна реалізація стратегічного плану та потенційних економічних зв'язків є вигідною для створення нових

туристично-відпочинкових баз, які в свою чергу будуть надавати достатній прибуток, який закрий всі прогалини у фінансуванні туристично-рекреаційної сфери області. Виявленні проблеми є частиною загального функціонування туризму та суміжних галузей. Це пов'язано з тим, що для розвитку та реалізації туристично-рекреаційного потенціалу Хмельницької області необхідні наступні об'єкти: відповідна матеріально-технічна база, забезпечення об'єктів готельно-ресторанного бізнесу, сюди також можна віднести будівельну та дорожню індустрію.

Також варто розглянути та зробити оцінку впливу зовнішніх факторів середовища на просування туристично-рекреаційних послуг, їх відновлення та створення нових, у сільських місцевостях Хмельницької області. Основними факторами які на це впливають є економічні. До них відносяться туристична політика країни, економічна ситуація країни а також макроекономічна її частина стосовно туристичної сфери, також сюди відноситься і курс валют. Розглянемо ці чинники детальніше.

Туристична політика країни – до такої категорії відносяться перш за все податкові ставки (або податки на ведення, відкриття туристичних засобів розміщення, готелі, мотелі, оздоровчі комплекси тощо), спроможність проведення тендерів щодо відкриття нових готельно-ресторанних комплексів та залучення інвесторів з інших країн. Також сюди можна включити візовий режим країни, адже його доступність може значно підсилити туристичний потік до країни. Однак, наразі саме цей фактор не відіграє ролі в покращення туризму для України, так як на її території проходять бойові дії. Саме тому, навіть якщо буде найпростіша система для в'їзду іноземців до України, війна – головний аспект який зумовлює скорочення туристичних потоків з-за кордону.

Важливим чинником є макроекономічна ситуація туристично-рекреаційної сфери, компонентами якого є: актуальний стан економіки України та Світу, міжнародний туристичний ринок, туристична спроможність країн, їхній позитивний або негативний імідж. Останні впливають на

купівельну спроможність, а відповідно й на попит туристичних послуг. На сьогоднішній день ми бачимо, що у всіх галузях України відбуваються кризові процеси. Через стан війни створився негативний імідж для подорожування Україною, а особливо її сільськими місцевостями. Якість туристичних послуг намагаються покращити за рахунок місцевого самоврядування, однак цих сил не вистачає для повного відновлення. Ці моменти дають можливість стверджувати, що макроекономічна ситуація туристичної індустрії та попиту на проведення рекреаційно-відпочинкових заходів в сільських місцевостях, є досить низькою.

Зміни в курсі валют завжди впливають на витрати туристів на подорожі та відпочинок. Україна є досить привабливою країною для туристично-рекреаційного відвідування іноземців, особливо з Європи та Америки. На міжнародному ринку Україна займає місце «Доступної держави для подорожей». Для більшості іноземців українські туристичні послуги є доволі дешевими. В цьому Хмельницька область особливо виграє, адже туристично-рекреаційні послуги в сільських місцевостях не потребують великих витрат. Проте, щоб заохотити більшу чисельність туристів і рекреантів з-за кордону, потрібно привести до ладу організацію покращення туристичної інфраструктури.

На додачу до цього, на оцінку впливу зовнішніх факторів середовища на просування та відновлення туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях Хмельниччини можуть включати такі аспекти: маркетингові дослідження. Аналіз поточних туристичних тенденцій, включаючи попит на екотуризм, оздоровчі програми та агротуризм, а також розробка маркетингових стратегій для привернення уваги до сільських туристично-рекреаційних територій.

Сучасні туристичні тенденції свідчать про зростання попиту на екотуризм, оздоровчі програми та агротуризм як в областях, так і в міських районах. Хмельницька область, зі своїми природними багатствами та сільськими ландшафтами, може виграти на цих тенденціях.

Екотуризм надає можливість до збільшення обізнаности й популярности екотуризму дозволяє Хмельницькій області використовувати свої природні ресурси для приваблення екотуристів. Розробка екологічно чистих турів та пакетів послуг може стати ключовим фактором успіху в цьому напрямку.

Не варто забувати про оздоровчі програми, які можуть бути розроблені індивідуально для кожного туриста. Зростаюча увага до здорового способу життя та оздоровчі програми сприяють популяризації рекреаційних зон і spa-курортів Хмельницької області. Розвиток медичного туризму та spa-відпочинку може залучити туристів, які шукають відпочинок і оздоровлення в природному середовищі.

Відновлення інтересу до сільського життя та сільськогосподарської культури створює можливості для розвитку агротуризму в Хмельницькій області. Пропозиція екскурсій на ферми, участь у сільських господарствах та відпочинок в сільському оточенні може привернути туристів, які цінують здоровий спосіб життя та екологічну чистоту.

Для привернення уваги до сільських туристичних територій Хмельницької області важливо розробити маркетингові стратегії, спрямовані на підкреслення унікальності і привабливості природних та культурних атрибутів області. Використання соціальних медіа, веб-сайтів, участь у туристичних виставках та організація промо-акцій можуть допомогти привернути увагу до сільських туристичних територій та підвищити їхню популярність серед відвідувачів.

Також важливі інвестиції та фінансування. Оцінка зовнішніх інвестиційних і фінансових можливостей, включаючи національні та міжнародні фонди, гранти й інвестиційні програми для розвитку сільського туризму. Оцінка зовнішніх інвестиційних та фінансових можливостей для розвитку сільського туризму й рекреації в Хмельницькій області може включати Міжнародні фонди та гранти. Деякі міжнародні організації, такі як Європейський Союз, Європейський банк реконструкції та розвитку, програми

ООН тощо, можуть надавати фінансову підтримку для розвитку туризму в регіоні через гранти, субсидії або кредити з низькою відсотковою ставкою. Також сюди можна віднести національні інвестиційні програм. Уряд України може запроваджувати інвестиційні програми для розвитку сільського туризму, які надають підтримку відповідним проектам у формі фінансових дотацій або податкових пільг. Інвестиційні програми регіональних органів влади, а саме місцеві органи влади можуть створювати власні інвестиційні програми та фонди для підтримки розвитку сільського туризму в Хмельницькій області через надання субсидій, грантів або навіть створення спеціальних інфраструктурних об'єктів.

Обов'язково потрібно звернути увагу на залучення приватних інвесторів до туристичної діяльності в сільській місцевості Хмельницької області. Приватні компанії або інвестори можуть бути зацікавлені в розвитку сільського туризму в Хмельницькій області через створення готелів, ресторанів, розважальних закладів та іншої туристичної інфраструктури.

Партнерства та співпраця з громадським сектором надасть можливість до взаємодії з неприбутковими організаціями, громадськими ініціативами та локальними спільнотами може допомогти залучити фінансову підтримку та ресурси для розвитку сільського туризму й рекреації. Оцінка цих можливостей допоможе визначити потенціал для залучення фінансової підтримки та розвитку сільського туризму в Хмельницькій області. Також важливим є визначення можливостей для співпраці з туристичними агенціями, туроператорами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами для спільного розвитку туризму. Можливості співпраці з різними зацікавленими сторонами для спільного розвитку туризму в сільських місцевостях Хмельницької області включають:

- 1) Співпрацю з туристичними агентствами та туроператорами – може забезпечити просування та маркетингову підтримку для сільських туристичних об'єктів. Такі партнерства можуть включати створення спеціальних турів, рекламних кампаній та знижок для туристів.

2) Співпрацю з місцевими громадськими організаціями та ініціативами – може сприяти розвитку туризму через організацію заходів, фестивалів, екскурсій та інших подій, що привертають увагу до сільських місцевостей.

3) Співпрацю з місцевими підприємцями та фермерськими господарствами – може сприяти розвитку агротуризму та створенню унікальних туристичних продуктів, таких як смачні страви з місцевих продуктів, майстер-класи та екскурсії на ферми.

4) Співпрацю з місцевими органами влади та туристичними офісами – може допомогти забезпечити фінансову та організаційну підтримку для розвитку туризму через створення туристичних маршрутів, інфраструктури та просування об'єктів.

5) Співпрацю з неприбутковими організаціями та міжнародними фондами – може допомогти залучити додаткові ресурси та фінансову підтримку для розвитку туризму через гранти, програми розвитку та інші форми підтримки.

Спільна робота з цими зацікавленими сторонами може створити сприятливі умови для сталого розвитку туризму в сільських місцевостях Хмельницької області, сприяючи економічному зростанню та покращанню якості життя місцевих жителів.

Особливий внесок у розвиток сільського туризму Хмельниччини мають технологічні інновації: аналіз впливу технологічних інновацій, таких як цифрові платформи бронювання, віртуальні технології, на покращення досвіду подорожей.

Таблиця 2.6 надає огляд впливу технологічних інновацій на покращення досвіду подорожей в сільській місцевості Хмельницької області. Аналіз цих аспектів допоможе зрозуміти, як технологічні інновації можуть впливати на покращення туристичного досвіду в сільських місцевостях Хмельницької області і як їх можна ефективно використовувати для розвитку туризму в цьому регіоні.

Таблиця 2.6

Аналіз впливу технологічних інновацій на покращення досвіду подорожей в сільських місцевостях Хмельницької області

Основний аспект	Опис впливу
Зручність бронювання	Цифрові платформи бронювання забезпечують швидке та зручне бронювання місць проживання та послуг.
Доступність інформації	Віртуальні технології дозволяють туристам і рекреантам ознайомлюватися з атракціями ще до приїзду.
Персоналізований досвід	Індивідуалізовані маршрути та рекомендації створюють персоналізований досвід для кожного туриста.
Інтерактивність та залучення	Віртуальні технології створюють інтерактивні враження та допомагають краще зрозуміти місцеві особливості.
Маркетингові можливості	Цифрові канали комунікації допомагають в просуванні сільського туризму і рекреації та привертають увагу туристів.
Збільшення конкурентоспроможности	Використання технологій допомагає сільським місцевостям стати більш конкурентоспроможними.
Створення нових продуктів і послуг	Технології сприяють створенню нових туристичних продуктів та послуг, відповідних сучасним потребам.

Аналіз сприйняття Хмельницької області як туристичної дестинації на міжнародному рівні та можливостей підвищення її впізнаваності серед іноземних туристів (табл.2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз сприйняття Хмельницької області як туристичної дестинації на міжнародному рівні та можливостей підвищення її впізнаваності серед іноземних туристів

Аспект	Опис
Історична та культурна спадщина	Багата історія та культурна спадщина Хмельницької області можуть привертати увагу іноземних туристів.
Природні ресурси	Унікальні природні ландшафти, які включають гори, річки та ліси, можуть бути привабливими для туристів.
Інфраструктура та туристичні послуги	Розвинена туристична інфраструктура, включаючи готелі, ресторани та екскурсійні послуги, привертає туристів.
Маркетинг та просування	Ефективні маркетингові кампанії та просування в іноземних країнах можуть підвищити впізнаваність області.
Розвиток туристичних інновацій	Використання новітніх технологій та інновацій може привернути увагу іноземних туристів та полегшити подорожі.

Ця таблиця надає огляд потенційних аспектів сприйняття Хмельницької області як туристичної дестинації на міжнародному рівні, а також можливостей підвищення її впізнаваності серед іноземних туристів.

В сукупності ці аспекти надають інформацію про загальний огляд важливих зовнішніх факторів, що впливають на розвиток туристично-рекреаційної сфери в сільських місцевостях Хмельницької області.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІЯЛУ СІЛЬСЬКИХ МІСЦЕВОСТЕЙ

3.1. Розширення спектру туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях

Розширення спектру туристично-рекреаційних послуг у сільських місцевостях Хмельницької області може бути важливим кроком для розвитку туризму й рекреації в регіоні та стимулювання соціально-економічного зростання. Існує кілька можливих напрямків розширення послуг і першим з них можна виділи розвиток сільського туризму і рекреації. Сільські місцевості можуть надавати можливості для відпочинку та досвіду сільського життя для відвідувачів. Це може включати проживання на фермі, участь у роботі господарства, екскурсії на сільськогосподарські поля, годівлі тварин та виготовлення сільськогосподарської продукції. Розвиток сільського туризму в Хмельницькій області може стати важливим інструментом для збільшення туристичного потенціалу регіону та стимулювання соціально-економічного розвитку сільських територій.

Нами окреслено шляхи, які можуть сприяти розвитку сільського туризму в області.

Створення та підтримка інфраструктури. Розвиток сільського туризму передбачає створення та підтримку необхідної інфраструктури, такої як гостьові будинки, агроготелі, майданчики для пікніків, велосипедні та пішохідні маршрути, зони для розваг та спорту тощо.

Популяризація сільських маршрутів та екскурсій а також розробка та просування туристичних маршрутів по сільській місцевості, які включають відвідування ферм, селянських господарств, майстерень, етнографічних музеїв тощо. Також можлива співпраця з місцевими фермерськими господарствами, виробниками місцевих продуктів та ремісниками – це розвиватиме агротуризм і привертатиме туристів. Все це може перерости в

організацію тематичних заходів та фестивалів. Проведення тематичних заходів, які відображають місцеві традиції, культуру, кулінарні особливості та ремесла, може привертати туристів та створювати попит на агротуристичні послуги.

Також важлива підтримка уряду та розвиток регуляторного середовища. Урядова підтримка у вигляді стимулюючих програм, фінансової допомоги та сприяння розвитку агротуризму може сприяти створенню сприятливого середовища для розвитку цього сектора.

Важлива також ефективна маркетингова стратегія для просування агротуристичних послуг, включаючи використання Інтернету, соціальних мереж та інших каналів комунікації, може допомогти залучати увагу туристів та збільшувати популярність сільського туризму в області. Розвиток сільського туризму в Хмельницькій області може стати ключовим чинником для створення нових робочих місць, збільшення доходів місцевих жителів та збереження та просування культурної спадщини регіону.

Також варто звернути увагу на організацію туристичних маршрутів та майданчиків для пікніків. Сільська місцевість може пропонувати маршрути для прогулянок, велосипедних поїздок, пішохідних екскурсій та майданчики для пікніків з природними краєвидами та панорамами. Все це дає підстави для розвитку етнографічного туризму. Пропозиція традиційних сільських ремесел, культурних подій та фестивалів може привабити туристів, які цікавляться вивченням культурних традицій та спадщини. Розвиток етнографічного туризму в сільських місцевостях Хмельницької області може бути важливим напрямком для привертання туристів і рекреантів, а разом підтримки розвитку сільських територій.

Варто втілити такі ідеї та можливості для розвитку сільського туризму: створення етнографічних музеїв та виставок. Музеї, присвячені традиціям, культурі, ремеслам та історії місцевих жителів, можуть привертати увагу туристів, які цікавляться вивченням різноманітних аспектів життя та культури. Організація фольклорних заходів. Фестивалі народної музики,

танців, ремесел та кулінарії можуть стати популярними серед туристів та місцевого населення. Організація екскурсій до сільських місцевостей, де туристи матимуть змогу побачити традиційне сільське життя, спробувати місцеві страви та випробувати свої можливості у місцевих забавах.

Також значним внеском до розвитку туристичної сфери сільської місцевости Хмельницької області є популяризація місцевої культури через Інтернет. Використання соціальних мереж, веб-сайтів та інших дистанційних платформ для просування та привертання уваги до етнографічного туризму в Хмельницькій області.

Потрібно приділити увагу розвитку сільського господарства та рекреаційного туризму. Проведення агротуристичних заходів, де туристи можуть брати участь у сільськогосподарських роботах та відпочивати в сільській місцевості, також мають велике значення у розвитку туристичної інфраструктури сільських місцевостей. Підтримка місцевих майстрів і ремісників та залучення місцевих майстрів до проведення майстер-класів і продажу їхніх виробів туристам і рекреантам. Ці заходи можуть сприяти розвитку етнографічного туризму в сільських місцевостях Хмельницької області й залученню нових туристів до цього регіону.

Активний відпочинок та екстремальні види спорту також можливі у сільських місцевостях Хмельницької області. Розвиток можливостей для активного відпочинку, таких як каякінг, альпінізм, верхова їзда тощо, може привабити прихильників екстремальних видів спорту.

Екологічний туризм та екологічні тури допомагають у збереженні природних ландшафтів та розвиток екологічних туристичних маршрутів, які в свою чергу можуть привернути туристів, які цінують природу та екологію. Проведення екологічного туризму в сільських місцевостях Хмельницької області має свої особливості, які варто враховувати для збереження природних та культурних ресурсів регіону. Серед них варто виділити кілька.

По-перше, збереження природного середовища. Важливо підтримувати та заохочувати туристів до дотримання правил екологічної безпеки,

включаючи заборону залишати сміття, розпалювати вогнища в непризначених місцях та порушувати екосистеми.

По-друге це пішохідні та велосипедні маршрути. Сільські місцевості Хмельницької області мають унікальні природні ландшафти та мальовничі місця для пішохідних та велосипедних прогулянок. Розвиток таких маршрутів сприяє активному відпочинку та дозволяє туристам насолоджуватися природною красою регіону.

По-третє це проведення екологічних екскурсій. Організація екскурсій з вивчення природних унікальностей та екосистем Хмельницької області, відвіданням заповідних територій та регіональних парків.

По-четверте це промоція сталого споживання. Відвідувачі можуть бути ознайомлені з місцевими ініціативами щодо сталого розвитку, такими як вирощування сільськогосподарських продуктів, захист місцевих видів рослин і тварин тощо.

Наступним чинником виступає участь у відновлювальних проєктах. Відвідувачі можуть брати участь у відновлювальних проєктах, таких як садіння дерев, очищення річок або збирання сміття, щоб покращити стан довкілля.

Також важлива взаємодія з місцевим населенням. Потрібно враховувати інтереси та потреби місцевого населення, співпрацювати з ними у розвитку екологічного туризму та забезпечити їхню участь у збереженні природи й культурних цінностей регіону.

Розвиток екологічного туризму в сільських місцевостях Хмельницької області може стати не лише джерелом доходу для місцевих громад, але й сприяти збереженню природних ресурсів та підвищенню екологічної свідомості суспільства.

Перспективною ланкою зараз також виступає гастрономічний туризм. Він включає в себе пропозицію смачних страв та місцевих продуктів, таких як сири, мед, вина тощо, може привернути шанувальників гастрономічних вражень.

Для успішного розвитку туризму у сільських місцевостях важливо також враховувати інфраструктуру, якість обслуговування, маркетингові зусилля та партнерські відносини з місцевими підприємствами і громадськими організаціями.

3.2. Поліпшення кількісно-якісних параметрів туристичного потенціалу в сільській місцевості

Кількісно-якісні параметри туристичного потенціалу в сільських місцевостях Хмельницької області можуть включати різноманітні аспекти, які визначаються як кількістю доступних ресурсів та їх якістю. Основними є природні ресурси, культурні та історичні пам'ятки, туристична інфраструктура, екологічний стан, можливості для активного виду відпочинку, наявність різновидів туристичних програм та безпека і комфорт туристів.

Хмельницька область має велику різноманітність природних ландшафтів, наявність природних пам'яток, заповідників, парків, гірських хребтів Подільських Товтрів (Медоборів), річок, озер тощо.

Покращення якості наявних природних пам'яток та заповідників в сільських місцевостях Хмельницької області може відбутися за допомогою таких заходів як охорона та відновлення природних екосистем, проведення наукових досліджень та моніторингу стану природних об'єктів для виявлення проблемних зон і вжиття заходів щодо їх відновлення та збереження. Розвиток інфраструктури для туристів – забезпечення зручного доступу до природних об'єктів шляхом побудови троп та місць для відпочинку, облаштування видовищних площадок та оглядових майданчиків. Екологічна освіта та інтерпретація, яка включає в себе організацію екскурсій і програм з екологічної освіти, які допомагають туристам краще розуміти та цінувати природні унікальності регіону.

Управління туристичним потоком: Розроблення та впровадження стратегій управління туристичними потоками для запобігання негативному впливу туризму на природні об'єкти та збереження їх цінності. Залучення місцевого населення, а саме включення місцевого населення у процес збереження та розвитку природних пам'яток через співпрацю, розвиток екотуризму та створення можливостей для місцевих жителів.

Створення інформаційних матеріалів: Розроблення та поширення інформаційних брошур, карток-путівників, відеоматеріалів та інших пізнавальних матеріалів для підвищення свідомості і привертання уваги до природних пам'яток.

Ці заходи сприятимуть покращенню якості і збереженню природних пам'яток та заповідників в сільських місцевостях Хмельницької області, що сприятиме розвитку екотуризму та збільшенню привабливості регіону для відвідувачів.

Також варто приділити увагу стану культурних та історичні пам'яток, врахувати їхню кількість та якість культурних та історичних об'єктів, таких як церкви, замки, палаці, музеї, археологічні пам'ятки тощо та створити заходи задля їхнього збереження в належному стані. Збереження історичних пам'яток в Хмельницькій області вимагає комплексного підходу і впровадження різноманітних заходів з охорони та реставрації культурних цінностей.

Необхідне регулярне проведення реставраційних і реконструкційних робіт для відновлення стану історичних будівель, палаців, церков та інших архітектурних пам'яток. Проведення наукових досліджень, оцінка стану пам'яток, моніторинг їхнього зносу та виявлення потенційних загроз для подальшої збереження. Створення музейних експозицій у відновлених або реставрованих об'єктах для збереження та демонстрації історичної спадщини регіону. Організація освітніх програм та екскурсій для широкої громадськості з метою популяризації історії та культурного надбання регіону. Підтримка правових механізмів охорони та збереження історичних пам'яток

через встановлення правового статусу і введення необхідних законодавчих актів.

Залучення місцевих громад, доброчинців і неприбуткових організацій до проєктів збереження та відновлення історичних пам'яток. Забезпечення фінансової підтримки національними та місцевими органами влади для здійснення реставраційних робіт і збереження історичної спадщини.

Виконуючи ці заходи, стає можливим зберегти і передати майбутнім поколінням багату історію та культурну спадщину Хмельницької області.

Туристична інфраструктура включає в себе основний потік усіх кількісно-якісних параметрів туристичного потенціалу сільських місцевостей Хмельницької області. Сюди також входять кількість готелів, гостьових будинків, ресторанів, кафе, магазинів з місцевими продуктами, автомобільних та пішохідних маршрутів, інформаційних пунктів тощо. Можна розглянути декілька варіантів проведення робіт для покращення стану обслуговування в таких закладах як готелі та кафе, які доступні в межах сільської місцевості.

Перш за все має бути регулярне навчання персоналу. Організація тренінгів і семінарів з навчання персоналу щодо клієнтоорієнтованості, професійної комунікації, навичок обслуговування, а також з питань санітарних та гігієнічних стандартів. Також повинно бути оновлення та модернізація інтер'єру й екстер'єру закладів, удосконалення комфорту для клієнтів, наприклад, шляхом оновлення меблів, ремонту приміщень, покращення відпочинкових зон та ігрових майданчиків.

Розроблення різноманітних, смачних та здорових меню також входять до списку поліпшення кількісно-якісних параметрів, включаючи організацію тематичних кулінарних програм та дегустаційних заходів. Підвищення якості обслуговування та запровадження системи контролю якості обслуговування, здійснення анкетування клієнтів для отримання відгуку, вдосконалення системи бронювання та обробки замовлень. Впровадження екологічно чистих технологій і практик у кулінарних процесах та управлінні відходами, використання місцевих сільськогосподарських продуктів.

Також має бути розвиток рекламних кампаній і маркетингових стратегій для привертання нових клієнтів, використання соціальних медіа та інтернет-платформ для просування закладів. А також впровадження додаткових сервісів та послуг, таких як організація екскурсій, розваг для дітей, спортивних заходів, майстер-класів тощо.

Ці заходи допоможуть покращити якість обслуговування в готелях та кафе сільських місцевостей Хмельницької області і зробити їх привабливішими для місцевих мешканців, туристів і рекреантів, а також підвищити рівень задоволення від відвідування цих закладів.

Неможливо пройти повз таких факторів як: стан довкілля, якість повітря і води, наявність екологічно чистих зон для відпочинку та рекреації. Це все прямолінійно впливає на якість відпочинку. Хоч сільська місцевість Хмельницької області і має досить високий рівень екологічної привабливості, однак у деяких регіонах є проблеми з чистотою водних ресурсів. Задля покращення якості відпочинку біля водойм можна впровадити нижченаведені заходи.

1. Розроблення та облаштування пляжів з зонами для зручного розташування відпочиваючих, установа лавочок, столиків, барбекю, санітарних вузлів та душових.

2. Забезпечення безпеки відпочиваючих на водоймах шляхом встановлення буйків, сигналізаційних систем, наглядових веж та навчання персоналу щодо надання першої медичної допомоги і врятування життя на воді.

3. Розвиток водних видів спорту. Організація та підтримка водних видів спорту, таких як веслування, каякінг, водні лижі, водний велосипед, яхтинг тощо, забезпечення необхідного обладнання та інфраструктури.

4. Риболовля та активний відпочинок. Створення зон для риболовлі, організація рибальських турнірів та змагань, встановлення майданчиків для пікніків і кемпінгу.

5. Розроблення та позначення екологічних маршрутів та стежок навколо водойм для пішохідних і велосипедних екскурсій, організація екологічних та природоохоронних програм.

6. Організація культурно-розважальних заходів. Проведення культурних та розважальних заходів біля водойм, таких як вечори під відкритим небом, концерти, фестивалі, виставки та інші культурні заходи.

Ці заходи допоможуть створити привабливі та безпечні місця для відпочинку біля водойм в сільських місцевостях Хмельницької області, що залучить більше відпочиваючих та сприятиме розвитку туризму в регіоні.

Однак все це не буде виконувати свою роль у покращенні кількісно-якісних параметрів в сільських місцевостях Хмельницької області без вдосконалення безпеки та комфорту для подорожуючих особливо в умовах війни. При створенні туристичного маршруту обов'язково варто враховувати рівень безпеки для туристів, наявність медичних та інших екстрених служб, комфорт та зручність перебування в регіоні. Для того, щоб турист вільно та безпечно почував себе під час подорожі варто звернути увагу на покращення таких аспектів як: інформаційна підтримка, а саме забезпечення туристів інформаційними матеріалами про маршрути, місця для відпочинку, культурні та природні об'єкти, правила безпеки, контактні дані екстрених служб тощо. Також забезпечення належного стану доріг та дорожньої інфраструктури, розміщення відповідної дорожньої сигналізації та інформаційних знаків, організація відповідного регулювання дорожнього руху. Однак наразі це залежить в основному від місцевої влади, тому наразі стверджувати, що дорожня інфраструктура буде розвиватись належним чином, немає можливості.

Також для комфорту та безпеки подорожуючих обов'язково повинно бути належне забезпечення доступності медичної допомоги шляхом розміщення медичних пунктів, аптек, лікарень у сільських місцевостях, навчання персоналу надавати першу медичну допомогу.

Особливу увагу варто приділити і захисту туриста від злочинності. Сприяння безпеці туристів через поліцейські патрулювання, встановлення систем відеоспостереження на популярних туристичних маршрутах та місцях відпочинку.

Базовими ж потребами, які також впливають на комфорт туристів і рекреантів, є забезпечення належних умов проживання та харчування для останніх шляхом розвитку готельної і ресторанної інфраструктури, дотримання високих стандартів гігієни й безпеки, а також культурна інтеракція та підтримка. Це включає в себе створення можливостей для культурного обміну та взаємодії між туристами й місцевим населенням, організація тематичних заходів і фестивалів для популяризації місцевої культури.

Ці заходи допоможуть забезпечити безпеку та комфорт туристів під час подорожі в сільських місцевостях Хмельницької області, сприяючи розвитку туризму та позитивному іміджу регіону.

Отже, задля поліпшення кількісно-якісних параметрів в сільських місцевостях варто провести цілу низку робіт, а саме: покращити туристичну інфраструктуру, особливо якість обслуговування, забезпечити профільне навчання для обслуговуючого персоналу та покращення їх навичок. Також варто приділити увагу екологічній частині, яка включає в себе відновлення та створення нових зон відпочинку в сільських місцевостях біля води, а також проведення нових туристичних заходів для привернення більшої уваги туристів і рекреантів. Комфорт і безпека туриста також є ключовим аспектом з покращення якості проведення туристичних заходів. Враховуючі всі ці параметри та можливість їх удосконалення, Хмельницька область здатна створити нові та покращувати вже існуючі туристичні дестинації.

ВИСНОВКИ

Хмельницьку область безперечно можна вважати унікальною за кількістю ресурсів, які використовуються та розвиваються в туристичній сфері. Територія Хмельниччини має значну та потужну туристично-рекреаційну базу і великий потенціал в цій сфері для покращення іміджу території й розвитку інфраструктури в туристично-рекреаційній діяльності. За період незалежності України вдалося частково забезпечити розвиток історико-культурних та природних дестинацій.

В області присутні історичні й культурні пам'ятки, потужні рекреаційні ресурси такі як Кам'янець-Подільська фортеця, природний парк Подільські Товтри, Кармелюкова Гора, Малісвецький замок, Меджибізька фортеця, Сутківецька церква-фортеця, Сатанівські руїни, Сатанівська курортно-рекреаційна зона й інші. Це все в сукупності можна вважати універсальною ресурсною базою для створення та покращення туристично-рекреаційного потенціалу сільських місцевостей Хмельниччини. Однак, всі вони зазнали негативних змін через несприятливі й руйнівні події. Першою завдала удару пандемія COVID19, а після неї туристично-рекреаційну сферу ввела у кризовий стан повномасштабна війна в Україні.

Після проведення аналізу компонентної структури туристично-рекреаційного потенціалу, можна стверджувати що на теперішньому етапі розвитку туристично-рекреаційної сфери в регіоні для суспільства більш складними є питання з ефективним та раціональним використанням туристичного потенціалу держави, зокрема історико-культурних надбань та збереження природно-ресурсних компонентів.

Сучасні туристичні тенденції свідчать про зростання попиту на екотуризм, оздоровчі програми та агротуризм. Хмельницька область, зі своїми природними багатствами та сільськими ландшафтами, може виграти на цих тенденціях. Незважаючи на загальні зміни в чисельності туристів і рекреантів, які подорожують в регіоні та за межами Хмельницької області, найвищий відсоток туристів і рекреантів упродовж крайніх трьох років є ті,

хто подорожував з метою дозвілля та відпочинку. У 2021 році їхня частка становила 87,33%, у 2022 році – 87,75%, а у 2023 році – 88,97%. Це свідчить про стабільну популярність цього сегменту ринку

Варто приділити увагу для покращення якості наявних природних пам'яток та заповідників у сільських місцевостях Хмельницької області, що може відбутися за допомогою таких заходів як охорона та відновлення природних екосистем, проведення наукових досліджень та моніторингу стану природних об'єктів для виявлення проблемних зон і вжиття заходів щодо їхнього відновлення та збереження.

Для привернення уваги до сільських туристичних територій Хмельницької області важливо розробити маркетингові стратегії, спрямовані на підкреслення унікальності і привабливості природних та культурних атрибутів області. Використання соціальних медіа, веб-сайтів, участь у туристичних виставках та організаціях промо-акцій можуть допомогти привернути увагу до сільських туристичних територій і підвищити їхню популярність серед відвідувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи. Сервісне забезпечення турпродукту: навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2008. 288 с.
2. Баєва В.В. Основи туроперейтингу: навчальний посібник. Київ: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018. 156 с.
3. Брич В.Я., Гарбера О.Є., Гуцул О.Я. та ін. Туроперейтинг: підручник / за заг. ред. д. е. н., проф. В.Я. Брича. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 440 с.
4. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2013. 178 с.
5. Грановська В.Г., Крикунова В.М., Морозова О.С. та ін. Економіка туризму: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 316 с.
6. Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
7. Заваріка Г.М. Курортна справа: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 264 с.
8. Клапчук В.М., Ковальська Л.В. Курортна справа: організація, територіальне планування, система управління: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 400 с.
9. Курортні ресурси України / за ред. М.В. Лободи. Київ: ТАМЕД, 1999. 344 с.
10. Кушнірук Ю.С. Рекреація та курортологія: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2012. 146 с.
11. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.
12. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017

р. № 168-р. / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p>.

13. Про туризм: Закон України від 15.09.1995. № 324/95-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

14. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/siltur7.htm. (дата звернення: 15.01.2024).

15. Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні: монографія / за заг. ред. М.Х. Шершуна. Рівне: Видавець Олег Зень, 2016. 264 с.

16. Проект Закону України “Про сільський зелений туризм” № 4299 від 23.10.2003 р.; Сесія реєстрації: 4 сесія IV скликання ВРУ. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4>. (дата звернення: 25.02.2024).

а. Про сільський аграрний туризм: Проект Закону України. URL: <http://www.minagro.gov.ua/page/?10318>. (дата звернення: 25.01.2024).

17. Пугач Н.А. Інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку сільського туризму. Економіка АПК. 2014. № 9. С. 62-68

18. Степанов В. Ю. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. Регіональне управління та місцеве самоврядування. 2018 №1. С.1-5.

19. Ящук А.Р. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 30 листопада - 1 грудня 2017 р.) Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. С. 325-326

20. Долинська О. О. Соціально-географічний аналіз функціонування туристично-регіонального комплексу Хмельницької області. Географія та туризм: наук. зб. / ред. кол.: Любіцева О. О. (гол. ред.) та ін. Київ: Альфа-ПК, 2019. Вип. 51. С. 29-36.

21. Долинська О. О. SWOT-аналіз конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг Хмельницької області. *Наук. вісник Херсонського держ. ун-ту. Сер.: Географічні науки.* Херсон, 2019. № 11. С. 124–130.
22. Табенська О. І. Сільський зелений туризм - значний соціальний внесок у розбудову української культури. *Економіка. Фінанси. Право.* 2017. № 9. С. 16–19.
23. Холодова О. О. Проблема підвищення якості туристичного продукту. *Географія та туризм.* 2010. Вип. 10. С. 25–31.
24. Яковчук О. В. Оцінка туристичного потенціалу України. *Географія та туризм.* 2010. Вип. 10. С. 57–65.
25. Кудла Н. Є. Сільський туризм-складова частина багатофункціонального розвитку сільських територій. *Земельне право України.* 2006. № 8. С. 36–39. 27.
26. Кулік В. В. Культурний туризм та його екзистенційна сутність. *Географія та туризм.* 2010. Вип. 4. С. 86–91.
27. Туризм у Хмельницькому під час війни. URL: <https://suspilne.media/>
28. Сутність та складові елементи формування туристично-рекреаційної інфраструктури в сучасних умовах. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/galazjuk.htm
29. Офіційний веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації. URL: <http://adm.km.ua/>.
30. Цьохла С. Ю. Економічні основи курортної індустрії й перспективи розвитку. *Вчені записки ТНУ ім. В.І.Вернадського. Серія: Економіка.* 2018. Т. 21 (60). № 1. С. 286-294.
31. Шацька З.Я. Трансформація системи управління підприємством в період глобальних змін. *Ефективна економіка.* 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6029>
32. Ткаченко Т. І. Гаврилюк С. П. Економіка готельного господарства і туризму. Київ: КНТЕУ, 2016. 180 с.

33. Туристична галузь України в період Євроінтеграції: теоретичний аспект: монографія. А. В. Віндюк та ін.; за заг. ред. В. М. Зайцевої. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 187 с.
34. Харун О. А. Аналіз сучасних методичних підходів щодо оцінки трудового потенціалу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 12. С. 354-358.
35. Цвілий С. М., Корнієнко О. М. Розробка стратегії диверсифікації діяльності вітчизняних підприємницьких структур. *Стратегічні пріоритети трансформації економіки в умовах цифровізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя. 2019. С. 257-262.
36. Черніна І. В. Міжнародний туризм в економіці регіону. Донецьк: ДонДУУ, 2017. 167 с.
37. Шевелюк М. М. Цифровізація у сфері туризму: інноваційні тренди і пріоритетні напрями розвитку. *Питання культурології*. 2021. № 38. С. 226-235.
38. Шульгіна Л. М., Ткешелашвілі М. Л. Маркетингове управління туристичними підприємствами: монографія. Київ-Тернопіль: Астон, 2019. 296 с.
39. Bainbridge J. The rise of discreet luxury and a new consumer elite. *Marketing magazine*. 2014. Vol. 15(1). P. 45-50.
40. Dudovskiy J. Hilton Hotels Marketing Mix. *Research Methodology*. 2013. Vol. 4(2). P. 56-59.
41. Ehrlich K. Top 10 Things You Can do to Market Your Hotel in Today's Economy. *Social Media and Internet Marketing Strategies*. 2012. Vol. 10 (5). P. 48-52.
42. Fenard E. Spa Marketing: 10 Effective Methods in Creating Buzz. *Hotel Business Review*. 2013. Vol. 12(3). P. 28-34.
43. Jane A. 5 Effective Ways to Promote Your Hotel, Restaurant or Bar. *YFS MAGAZINE*. 2014. Vol. 6(4). P. 36-38.

44. Javornik A. Augmented reality: research agenda for studying the impact of its media characteristics on consumer behavior. *Journal of Retailing and Consumer Services*. 2016. №30. P. 252-261.
45. Parr C. Luxury Hotels & Social Media: Four Seasons Hotels and Resorts. *Pursuitist*. 2014. Vol. 7(3). P. 24-29.
46. Rache E. Amenity Design – Evolution or Obsolescence. *Architecture & Design*. 2014. Vol. 5(3). P. 88-94.
47. Sturman M. The Operational and Market Value of Hotel Sustainability. *Discussions on Emerging Growth Markets*. 2014. Vol. 8(1). P.12-16.
48. Мусенко А.О. Шляхи покращення туристично-рекреаційного потенціалу в сільських місцевостях Хмельницької області. *Туристично-рекреаційна сфера: виклики сучасності: Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 22 Квітня 2024 року)*. Хмельницький, 2024. С. 107-108.

ДОДАТКИ

Додаток А

№	Визначення	Автор та джерело
1	Туристично-рекреаційний потенціал – сукупність пов’язаних з певним об’єктом (територією) природних і рукотворних тіл та явищ, а також умов, можливостей і засобів, придатних для формування туристичного продукту та здійснення відповідних турів, екскурсій, програм.	Дроздов А. В. [14, с.12]
2	Туристично-рекреаційний потенціал – це сукупність туристично-рекреаційних ресурсів, їх територіальних поєднань і умов, що сприяють задоволенню потреб населення в туристичній та рекреаційній діяльності	Шабаліна Н. В. [12, с. 395]
3	Під туристично-рекреаційним потенціалом території розуміється вся сукупність природних, культурноісторичних, соціально-економічних, геополітичних та інших передумов для організації рекреаційної діяльності на певній території. Під туристично-рекреаційним потенціалом території розуміється наявність на ній певних унікальних або, принаймні, цікавих не тільки для місцевих жителів об’єктів	Ніколаєнко Т. В. [13, с.146]
4	Туристично-рекреаційним потенціалом території називають відношення між фактичною і гранично можливою чисельністю туристів, яка визначається виходячи з наявності туристично-рекреаційних ресурсів. Туристично-рекреаційний потенціал – це здатність території прийняти певну (граничну) кількість туристів (рекреантів), при якій не відбувається порушення стану природної та екологічної рівноваги	Кусков А. С., Лисікова О. В. [15, с.60], [15, с. 120]
5	Туристично-рекреаційний потенціал – здатність наявних туристично-рекреаційних ресурсів регіону приносити доходи різним економічним суб'єктам у певний період часу	Козирев В. М. [16, с. 13]
6	Туристично-рекреаційний потенціал – сукупність якісних та кількісних характеристик природних, історико-культурних та інших ресурсів території, а також її туристичної інфраструктури, що впливають на розвиток туризму та рекреації.	Гуляєв В. Г., Селіванов І. А. [17, с.228]
7	Сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним потенціалів регіону, які використовуються в туристичній діяльності, а також нових, сформованих у процесі цієї діяльності та використовуваних чинників виробництва регіону.	Севастьянова С. А. [19, с.102]

Виконала: студентка 4 курсу
за спеціальністю 242 Туризм
і рекреація денної форми
навчання

_____ Анастасія МУСЕНКО

Науковий керівник:

доцент кафедри публічного
управління та
адміністрування, кандидат
економічних наук, доцент

_____ Петро СЕМ'ЯНЧУК

**Робота допущена до
захисту:**

завідувач кафедри публічного
управління та
адміністрування, д.держ.упр.,
професор

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ